

COVID- 19a Zainketa Intentsiboetako Unitatean

Susana Reboredo Gonzalez

Donostiako Unibertsitate Ospitalea ZIU unitatea

sureboredo@gmail.com

1. Sarrera

Orain bi urte hasitako pandemiak, ezpairik gabe, eragin anitz izan ditu ospitaleetako antolakuntza orokorrean, baita unitate ezberdinen lan egiteko moduan ere. Zuzenean kolpatu duen unitateetako bat, zainketa intentsiboetako unitatea izan da (ZIU). Donostiako Unibertsitate Ospitalearen (DUO) kasuan, ZIUko ohe kopuruaren gehitzea behar izateaz gain, lan egiteko moduaren egokitzapen bat eskatu du, unitatean lan gaitzaren garrantzitsu bat sortuz.

2. Aurrekariak

Donostiako Unibertsitate Ospitaleko ZIUan artatutako lehen gaixok 2020ko martxoaren 11an ingresatu zuten, horren aurretik COVID gaitzak, Euskal Autonomi Erkidegoan, Gasteizen egin zuten agerraldia. Lehen agerraldi garrantzitsu horren ondorioz, Donostia Unibertsitateko Ospitalea etorri zitekeenari aurre egiteko prestaketak egiten hasia egon arren, langileak momentu horretan izan ginen kontziente une batetik bestera guregana iritsiko zela. ZIUari dagokionez, gure gaixok beste unitateetara mugitu genituen, batez ere erreanimazio zerbitzura, kirurgia ezberdinak eten ziren, urgentziazkoak bermatuz. Hau horrela izanik, kirofanoetan lan egiten zuten pertsonala, anestesista, erizain eta erizain laguntzaileak ZIUko gaixok eramateko formatu ziren.

Hau guztia tsunami bat bezala bizi izan nuen, ura hondartzatik aldendu ostean eta olatu izugarria azaldu bitartean sentitzen den lasaitasuna bezala. Unitatea gaixo gutxiarekin geratu zen, zain egon ginen, lasai eta urduri aldi berean, ezezagun zitzaigun COVID-19 gaitzari aurre egiteko prest. EPl a nola jarri eta kendu behin eta berriro berrikusten, galdera anitz buruan, baina ekarriko zituen aldaketa guztien kontzientzia barik. Eta azkenean olatua iritsi zen, eta a zer olatua, sinesgaitza benetan, lan txandako 3-4 gaixo berri sartzen ziren, denak batera eta denak oso larri, lan txanda amaigabeak, denetara iristeko gaitasuna ez izatearen beldurrez.

3. ZIU n izan diren arazo nagusiak

Antolamenduari dagokionez, COVID-19 gaitzak ordura arte lan egiteko modua hankaz gora jarri zuten. Ideia bat egiteko, gure gaixok erantzun azkarra behar duten arazoak izaten dituzte, hala nola, arnasgailuarekin arazoren bat, bapateko tentsio altua edo baxua, edo eta bihotzaren funtzionamenduan aldaketa esanguratsuak besteak beste. Hauei aurre egin, eta ahal den erantzun azkarrena emateko gaixokaren BOXera sarbide zuzena eta oztoporik gabek behar dugu. Lehen arazoa, hori izan zen, hasteko BOXeko atea itxita aurkitzen genuen. ZIU n lan egiten ez duen profesional batek, agian, hau ez du arazo bat kontsideratzen, guretzat aldiz, atearekin tupust egitea frustrazio bat izan zen, gaixok behar duen erantzun azkar hori ezin emateak sorturikoa. Honek konponbide erraza izan zuten, hasieratik konturatu ginen beti norbait jantzita egon behar zuela, hau da, EPl arekin. Horrekin batera, bigarren arazo nagusia datorkigu, EPl arekin ordu luzez lan egin beharra. EPl a lan

txanda guztian zehar jantzita edukitzeak, nekea areagotzeaz gain gorputzaren mugimenduan ere eragiten du, lana motelago egitea eraginez. Kontuan izan behar da, hasieran erabiltzen genituen EPIak eta oraingoak ez direla berdinak, hasierakoak itogarriagoak zirelarik.

Gaixoei dagokienez, guk izan ditugunak COVID gaixoak izan dira, hau da, COVID-19aren eraginez pneumonia bilaterala egin dutenak, eta gaixo hauen arazo nagusietako bat bentilazioarekin loturik dago. Sedazio maila altuak behar izan dituzte, askok erlaxazio beharra, eta horren ondorioz polineuropatia garatu dute askok, trakeotomia beharra izatera iritsi arte. Horrek guztiak, gaixoen egonaldia luzatu izan du, kasu batzuetan hiru hilabetera iritsi arte.

Alderdi psikologikoari begiratuz gero, lehen egunak oso gogorrak izan ziren, nekeari beldurra gehituaz. Kutsatzeari beldurra, inguruak kutsatzeari beldurra, eta azkenik, gaixoak etorri ahala unitatea betetzen eta betetzen zihoala ikusiz denak artatzeko lekurik gabe geratuko ote ginenaren beldurra. DUOko ZIUak 48 ohe dituela jakinik, 73 gaixo momentu berean izatera iritsi ginen, hau da, % 152ko edukiera izan genuen. Argi dago beraz, ohe gehiago ireki zirela, baina ZIUak behar duen egiturarik gabekoa, eta horrek lana egiteko garaian eragina izan zuen.

Gaixoen aldetik, gogorra izan zen hauen bakardadea ikustea, batez ere lehen olatuan. Familiak ezin zuen bisitan joan, isolatuta zeuden boxetan eta beldur asko zuten, COVID-19a heriotzarekin lotzen genuelako. Gaixoei familiari deitu ziezaiaketen galdetzen ziguten, agurtzeko, pentsatzen zutelako ez zirela esnatuko. Gogoratzen naiz, tuboa kendu berri genion paziente batek esan zuen lehen gauza “bizirik nago” izan zela. Familiarrek ere beldur askorekin bizi izan zuten egoera, bere ama, aita, anaia... ezin ikusi, medikuak telefonoz ematen zien informazioa, zuzeneko erlazio hori galduaz. Heriotzen kasuan, familiartekoari agurrik ezin eman horrek dolua zaildu zuen.

Bestalde, aipatu beharra dago profesional falta egon dela. Hedabideetan ZIUen ohe kantitatea handitzeko arazorik ez zegoela esan zuten ordezkari politikoek, arnagailuak denentzat egongo zirela ere esan zuten, hein batean esaten zutena egia zen, egia den bezala ZIUen lana egiten duten profesionalak errekurtsio mugatu bat direla, izan ere intentsiboetako mediku, erizain, erizain laguntzaile, zelariak ez direlako egun batetik bestera formatzen. Nahi adina arnagailu erosi ditzakete baina hauek erabiltzeko pertsonala ere behar da, eta kasu honetan pertsonal hori mugatua da.

Datuei erreparatuz, 2020an 289 gaixo artatu genituen, hilkortasun tasa % 20,83 izanik. 2021ean 532 gaixo, % 13ko hilkortasun tasarekin. Gaixo kopuru honi, olatu ezberdinetan zehar Bizkaia eta Arabako ospitaleetara eraman behar izan ziren gaixoak gehitu behar zaizkio.

Batez besteko adina 60 urte izan da, % 67ak arnagailua behar izan duelarik.

Kontuan izateko beste faktore bat, gaixo hauen egonaldi luzeak dira, lehen olatuan batez besteko egonaldia 21 egunekoa izan zen, ondorengoetan 17 egunekoa.

Laburbilduz, ZIUen izan ditugun arazo nagusiak ondorengoak izan dira:

- Ohe kantitate mugatua
- Profesional gabezia
- Lan karga handia
- Gaixoen bakardadea, batez ere lehen olatuan
- Protokolo aldakorrak
- EPIarekin ordu luzez lan egin beharra
- Gaixoen egonaldi luzeak
- Pertsonalaren neke psikologikoa
- Norbera edo gertukoak kutsatzeko beldurra

4. Pandemiaren aurrean ZIUen eman diren erantzuna nagusienak

Erantzun nagusia ZIUko profesionalek lan egiteko modu berrira egokitzeko erakutsi dugun gaitasuna izan da. Talde lana areagotu egin da. Hala ere, aipatzekoa da, ZIU bezalako unitate batean talde lana oinarritzokoa dela, maiz gaixo baten inguruan alor ezberdineko profesionalak batzen baitira. COVID-19aren kasuan beste unitateekin elkarlana areagotu da, hala nola, errehabilitazio zerbitzua, pneumologia zerbitzua eta anestesia zerbitzua.

Antolamenduari dagokionez, olatu ezberdinetan egon den gaixo kopuruaren arabera unitatea egokitu egin da, oheak ireki dira beharren arabera, izan ere, 2021eko apirilean 73 gaixo izatera iritsi ginen, DUOko ZIUak 48 ohe dituela kontuan izanda. Lana egiteko modua ere egokitzen joan da, optimizatu egin da zaintzen eraginkortasuna areagotuz.

5. Etorkizunera begira

Pandemia honek erakutsi digun gauzarik garrantzitsuenetako bat, profesionalek dugun egokitzapen gaitasuna da. Ezezaguna den gaitz bati, denbora tarte txiki batean, aurre egiteko gaitasuna erakutsi dugu, bai lan antolaketa, bai eta unitatearen antolaketari dagokionez ere.

Beste puntu garrantzitsu bat, bi urte hauetan zehar gaixoa eta COVID-19 gaitzaren inguruan eskuratutako ezagutza da, dudarik gabe, hurrengo urteetan baliagarria izango dena.

Aipatu behar da ere, zerbitzuen arteko komunikazio eta laguntza areagotu egin dela. ZIUko unitateak, besteak beste, anestesia, errehabilitazio zerbitzua eta otorrinolaringologia zerbitzuarekin (disfagia kasuak medio) erlazio zuzena izan du, azken bi urte hauetan sendotu egin den erlazio bat hain zuzen ere. Aipatzeko da errehabilitazio unitateak egiten duen lana. COVID-19a zuten gaixoei sedazio eta erlaxazioaren ondorioz kasu askotan polineuropatia garatu dute, errehabilitazioa modu goiztiarrean hasia ezinbesteko izan delarik gaixo hauen tratamenduan.

Azkenik, COVID gaitzarekin bizi izan dugunaren ondorioz, horrelako egoera bat berriro izanez gero, errekurtsuen antolamendu azkarra egiteko gai izango ginateke. Aldi berean, etorkizunean, profesionalek lan egiteko modua eta lan antolaketa errazago egokituko genukeenaren esperantzarekin geratzen naiz.